

TÕRVA VALLA EELARVESTRAATEEGIA
2025-2029

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS.....	3
1.1. Ülevaade eelarvestrateegia koostamisest.....	3
1.2. Eesti riigieelarve ja majandusprognoos.....	3
1.3. Kohalike omavalitsuste eelarvepositsioon.....	4
2. TULUBAASI ÜLEVAADE JA PROGNOOS.....	5
3. KULUDE ÜLEVAADE JA PROGNOOS.....	9
4. PÕHITEGEVUSE TULEMI PROGNOOS.....	10
5. INVESTEERIMISTEGEVUS.....	11
6. FINANTSEERIMISTEGEVUS.....	14
7. SÕLTUVATE ÜKSUSTE FINANTSTEGEVUSE ÜLEVAADE JA PROGNOOS.....	15
8. FINANTSDISTSIPLIIN.....	16
9. EELARVESTRAATEEGIA TÄITMISEGA SEOTUD RISKID JA NENDE MAANDAMINE	17
LISA 1 Tõrva valla eelarvestrateegia 2025-2029.....	18
LISA 2 Tõrva valla sõltuvate üksuste eelarvestrateegia 2025-2029.....	19
LISA 3 Arvestusüksuse eelarvestrateegia 2025-2029.....	20

1. SISSEJUHATUS

Valla finantspoliitikas tuleb lähtuda tasakaalustatud ja jätkusuutlikust arengupõhimõttest. Investeeringutega soovitakse saavutada sääst juhtimis- ja majanduskuludes ning kohustisi ei võeta põhitegevuse kulude katteks. Prioriteet on saavutada projektide kaudu valla arengusse vallaeelarve välise lisaraha kaasamine.

Eelarvestrateegia eesmärgiks on panna alus jätkusuutlikule eelarvepoliitikale, seades rahalised piirid valla võimalustele arengukavas planeeritud eesmärkide saavutamiseks ja tegevuste elluviimiseks.

Eelarvestrateegiat uuendatakse igal aastal, vajadusel täpsustatakse kolme eelseisva aasta eesmärgid ja kavandid ning täiendatakse vähemalt ühe aasta võrra.

1.1. Ülevaade eelarvestrateegia koostamisest

Eelarvestrateegia koostamise eesmärgiks on kindlustada eelarvepoliitika jätkusuutlikkus pikemaajaliselt. Vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusele koostatakse eelarvestrateegia arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks, kavandatavate tegevuste finantseerimise planeerimiseks. Eelarvestrateegia hõlmab vähemalt nelja eelseisvat eelarveaastat. Eelarvestrateegia koostamise lähtealuseks on majandusprognoosid ja selles kajastatakse:

- kohaliku omavalitsuse üksuse majandusliku olukorra analüüsi ja prognoosi eelarvestrateegia perioodiks.
- eelarvestrateegia vastuvõtmisele eelnenud aasta tegelikud, jooksvaks aastaks kavandatud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse tulud, eeldatavad põhitegevuse kulud, investeerimistegevuse eelarveosa olulisemad tegevused ja investeeringud koos hinnangulise kogumaksumuse prognoosi ja võimalike finantseerimisallikatega, eeldatavad finantseerimistegevuse mahud ning likviidsete varade muutus;
- ülevaade kohaliku omavalitsuse üksuse ja temast sõltuvate üksuste majandusolukorrast;
- kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse tegelik netovõlakoormus eelnenud aastal, jooksvaks aastaks prognoositud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositav netovõlakoormus iga aasta lõpu seisuga.

1.2. Eesti riigieelarve ja majandusprognoos

Riigieelarve sisuks on riigile laekuvate tulude ja nende arvel riigi ülesannete täitmiseks ettenähtud kulude määramine. 2025. aasta riigieelarve tulude maht ja kulude maht, investeeringute suurus, samuti eelarve kokkuhoiukohad selguvad septembri jooksul valitsuses peetavate läbirääkimiste käigus, pärast mida hakkab riigieelarvet menetlema Riigikogu. Valitsuse prioriteedid riigieelarve väljatöötamisel on: Eesti julgeoleku kindlustamine, majanduse kasvule suunamine, sotsiaalse ja regionaalse ebavõrdsuse vähendamine ning riigi rahalise jätkusuutlikkuse tagamine.

2025.a. suvine majandusprognoosi kohaselt majanduse aeglane taastumine jätkub.

Ebakindlus majanduses on jätkuvalt suur, kuid ettevõtted ja majapidamised on siiski teatud määral valmis oma investeerimis- ja tarbimisplaane ellu viima. Välisnõudlus kosub aegamisi ja ettevõtete ekspordivõimalused paranevad.

Erinevate teenuste hinnatõusu, välisturgudel toimunud toidutoorme kallinemise ja lisandunud maksumeetmete tulemusena kiireneb inflatsioon 2025. aastal 5,4%ni. 2026. aastal toidu ja teenuste hinnatõus pidurdub ning maksumeetmete mõju väheneb, tuues kaasa inflatsiooni aeglustumise 3,5%ni.

Tööpuudus püsib 2025. aastal kõrgeenenud tasemel, kuid hakkab alates 2026. aastast tasapisi alanema. Keskmise palga kasvutempo aeglustub, jõudes prognoosiperioodi lõpuks 4,4% juurde. Keskmise netopalga ostujõud taastub 2021. aasta tasemele 2026. aastal.

1.3. Kohalike omavalitsuste eelarvepositsioon

Riigikogu võttis 2024.a. juulikuus kolmandal lugemisel vastu tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu, millega võrdsustatakse 2027. aastaks omavalitsustele pensionituludelt makstav tulumaksumäär muude tuludega. Seadus jõustub 2025.a. aasta 1. jaanuarist.

Seaduse eesmärk on vähendada regionaalset mahajäämust, aidates väljaspool suuremaid kasvupiirkondi asuvatel omavalitsustel tagada vajalikud avalikud teenused. Samuti on kaasnev eesmärk pärssida valglinnastumist, seda eelkõige Tallinna ja Tartu ümbruses.

Regionaal- ja põllumajandusministri sõnul on suur osa meie tööelisi inimesi kolinud Eesti suurematesse linnadesse ja nende ümbrusesse ning nendega koos on liikunud ära ka raha. Seda ilmestab hästi fakt, et väljaspool Harjumaad ja Tartut on kahe kümnendi jooksul veerandi võrra vähenenud tööeliste ja laste arv ning samal ajal on suurenenud 14% võrra üle 65-aastaste arv. Piirkonniti on väga suured käärid ka inimeste sissetulekutes – keskmine palk Valgamaal (1336 eurot) on kolmandiku võrra väiksem kui Harjumaal (2040 eurot). Seetõttu on vähenenud väljaspool Tallinna, Tartut ja neid ümbritsevaid omavalitsusi võimekus pakkuda inimestele kvaliteetseid teenuseid ning korraldada kohalikku elu.

Vastuvõetud seadusega muudetakse kohalike omavalitsuste üksustele tulumaksu eraldamise põhimõtteid. Aastatel 2025–2027 suurendatakse järk-järgult füüsilise isiku riiklikult pensionilt eraldatavat tulumaksu praeguselt 2,5%-lt kuni 10,23%-ni, vähendades samal ajal järk-järgult muudelt tuludelt saadavat tulumaksu osa 11,89%-lt 10,23%-le. Kahe laekumise võrdsustumise tulemusel suurenevad nende kohalike omavalitsuste tulud, kus eakate osakaal on kõrge, olles seega finantsiliselt võrdsemas seisus nende omavalitsustega, kus on kõrgem tööeliste osakaal ja palgatase.

Kohalikele omavalitsustele laekuva tulumaksu osa arvestamise määrad on vastu võetud muudatuse kohaselt järgmised:

- 2025. aastal pensionituludelt 5,50% ja füüsilise isiku muudelt tuludelt 11,29%;
- 2026. aastal pensionituludelt 8,50% ja füüsilise isiku muudelt tuludelt 10,64%;

- 2027. aastast alates pensionituludelt ja füüsilise isiku muudelt tuludelt ühtemoodi 10,23%.

Regionaal- ja põllumajandusminister märkis, et tulumaksumäärade ühtlustamise tulemusena saavad vananeva rahvastikuga piirkonnad rohkem raha, et kohapeal elu paremaks muuta; et seista selle eest, et heal tasemel lasteaiad, koolid ja raamatukogud oleksid kodu lähedal. Ta lisas, et ilma selle muudatuseta jääks vähem rahakate omavalitsuste teenuste ja elukeskkonna areng tõenäoliselt suurematest linnadest ja piirkondadest veelgi rohkem maha. „

Seadus arvestab lisaks ka nende kohalike omavalitsustega, kes annavad tulevikus tulumaksu kasvust osa ära. Leevendusmeetmena kehtestatakse piirmäär, millest rohkem ei saa muudatuse tulemusel väheneda ühegi omavalitsuse tulubaas (tulumaks ja tasandusfond) – võrreldes stsenaariumiga, kui midagi ei muudeta:

- 2025. aastal ei või laekuv tulubaas väheneda üle 1,5%;
- 2026. aastal ei või laekuv tulubaas väheneda üle 2,0%;
- 2027. aastal ei või laekuv tulubaas väheneda üle 2,5%;
- 2028. ja 2029. aastal ei või laekuv tulubaas väheneda üle 3,0%.

2030. aastast alates vähendatakse kompensatsiooni 15% võrra aastas kuni 2035. aastani.

Seadusemuudatus ei mõjuta riigieelarvet ning kohalike omavalitsuste tulubaas jääb kogusummas samaks.

2. TULUBAASI ÜLEVAADE JA PROGNOOS

Kohaliku omavalitsuse põhiline tuluallikas on tulumaks ja tasandus- ning toetusfondi toetused.

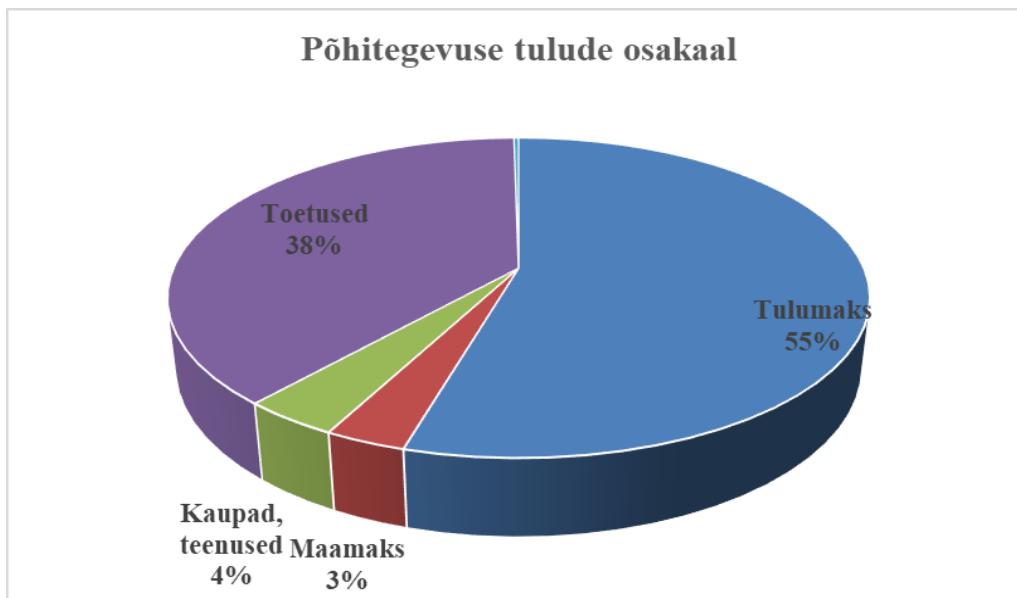
Regionaalse mahajäämuse ja linnastumise vähendamiseks mõeldud muudatuse kohaselt võrdsustatakse järgmise kolme aasta jooksul järk-järgult omavalitsustele pensionitulult ja muudelt tuludelt makstavad tulumaksu osad 10,23 protsendi peale. 2024.a. lõpuni kehtiva korra järgi saavad omavalitsused tulumaksu pensionituludelt 2,5 protsenti ja füüsilise isiku muudelt tuludelt 11,89 protsenti.

Omavalitsustele laekuva tulumaksu osa arvestamise määrad on 2025. aastal pensionituludelt 5,5 protsenti ja füüsilise isiku muudelt tuludelt 11,29 protsenti, 2026. aastal pensionituludelt 8,50 protsenti ja füüsilise isiku muudelt tuludelt 10,64 protsenti ning alates 2027. aastast pensionituludelt ja füüsilise isiku muudelt tuludelt ühtemoodi 10,23 protsenti.

Aluseks võttes Tõrva valla maksumaksjate ja pensioni saajate arvu ning arvestatud eespool mainitud tulumaksu eraldamise protsentide määra on tulumaksu laekumise prognoos 2025-2029.a. järgmine:

Võldlus eelmise aastaga

	Arvestuse alus (brutotulu)	Eraldus kohalikule omavalitsusel e	Brutotulu	Maksude osa	Eralduse osa
2024					
füüsilise isiku tulu 11,89%	49 336 215	5 866 076			
pensionitulu 2,5%	14 961 360	374 034			
KOKKU		6 240 110			
2025					
füüsilise isiku tulu 11,29%	50 800 000	5 735 320	3%	-2%	
pensionitulu 5,5%	15 260 000	839 300	2%	124%	
KOKKU		6 574 620			5%
2026					
füüsilise isiku tulu 10,64%	51 900 000	5 522 160	2%	-4%	
pensionitulu 8,5%	15 700 000	1 334 500	3%	59%	
KOKKU		6 856 660			4%
2027					
füüsilise isiku tulu 10,23%	53 700 000	5 493 510	3%	-1%	
pensionitulu 10,23%	16 500 000	1 688 115	5%	26%	
KOKKU		7 181 625			5%
2028					
füüsilise isiku tulu 10,23%	55 000 000	5 626 500	6%	2%	
pensionitulu 10,23%	16 500 000	1 688 115	5%	26%	
KOKKU		7 314 615			7%
2029					
füüsilise isiku tulu 10,23%	56 500 000	5 779 950	5%	5%	
pensionitulu 10,23%	16 900 000	1 729 039	2%	2%	
KOKKU		7 508 989			5%



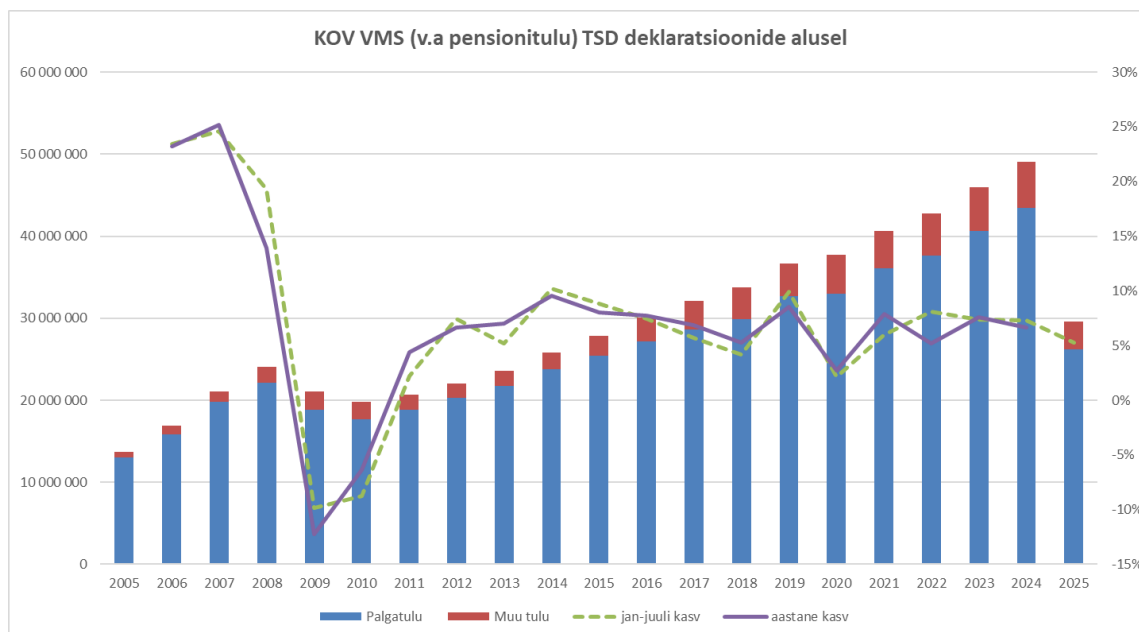
Joonis 1. Tõrva valla põhitegevuse tulude osakaal

Maksutulud moodustavad valla eelarves põhitegevuse tuludest ca 58%, millest omakorda kõige suurem maksutulu on üksikisiku tulumaks. Tulumaksu prognoosimine põhineb kolmel eeldusel - maksumaksjate arv, sissetulek ning tulumaksu laekumise ja sissetulekute suhe. Alates 2024.a. eraldatakse kohalikele omavalitsustele ka tulumaksu pensionitelt.

Maksutulude prognoos 2025-2029

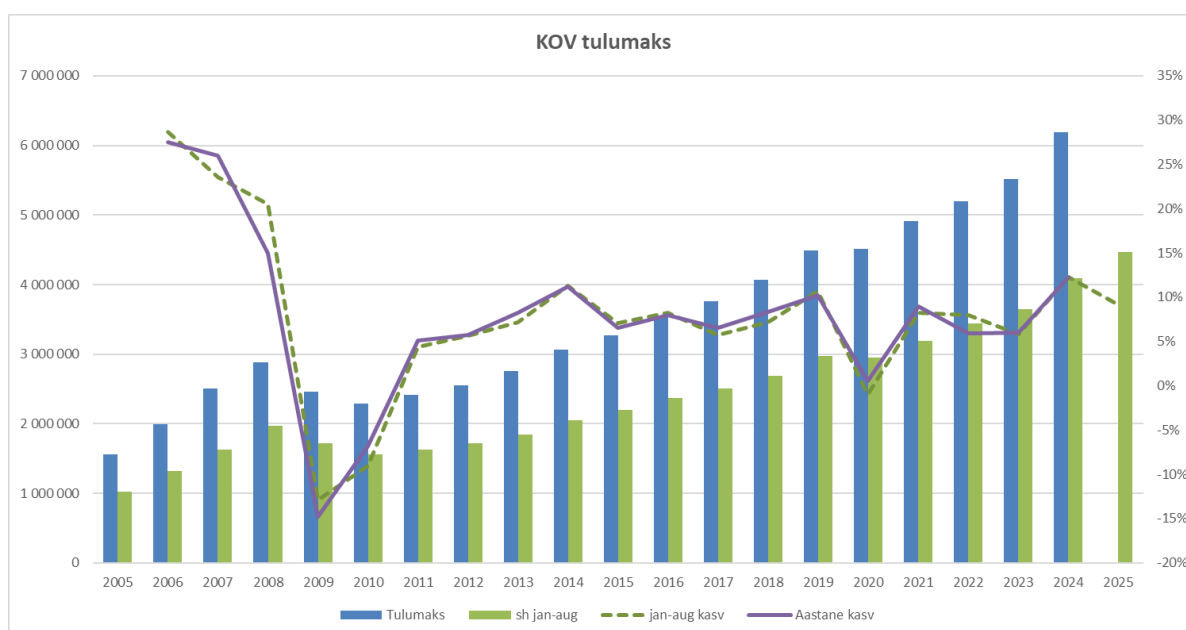
	2024 tegelik	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos
Maksutulud	6 569 668	7 031 500	7 455 250	7 631 500	7 991 500	8 341 500
sh tulumaks	6 240 110	6 600 000	6 023 750	7 200 000	7 560 000	7 910 000
sh maamaks	328 023	430 000	430 000	430 000	430 000	430 000
sh muud maksutulud	1 534	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500

Eelarvestrateegias on prognoositud igal järgneval aastal palgatulult tulumaksu laekumise tõusu ca 5 %.

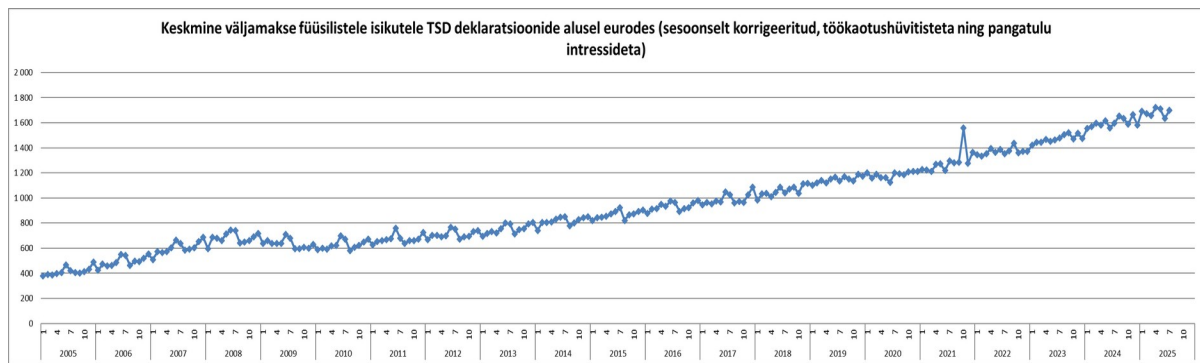


Joonis 2. Tõrva valla registris olevate maksumaksjate maksutulu 2005-2025 (2025.a. 7 kuud)

2024.a. laekub omavalitsuste eelarvesse ka tulumaks pensionituludelt, mis antud aastal on 2,5% valla registris olevate pensionisaajate brutopensionist. 2025.a. moodustab see 5,5% ja suureneb kuni 2027.aastani (vt tabel lk 6).



Joonis 3. Tulumaksu laekumine Tõrva valla eelarvesse 2005-2024 (2025.a. andmed 8 kuud)



Joonis 4. Keskmine väljamaks Tõrva valla maksumaksjate osas 2005-2025

Maamaks on riiklik maks, mis laekub kohaliku omavalitsuse eelarvesse.

2026-2029.a. maamaksu tõusu eelarvestrateegiasse ei ole prognoositud.

Põhitegevuse tulude kogumahust moodustab kaupade ja teenuste müük eelarves ca 4%.

Kõige suurema osa kaupade ja teenuste müügist moodustavad haridusvaldkonna tulud. (laekumine teistelt omavalitsustelt koolitusteenuse eest ning lasteaiateenuste eest).

Tulud kaupade ja teenuste müügist prognoos 2024-2029

	2024 tegelik	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos
Tulud kaupade ja teenuste müügist	328 023	430 000	430 000	430 000	430 000	430 000

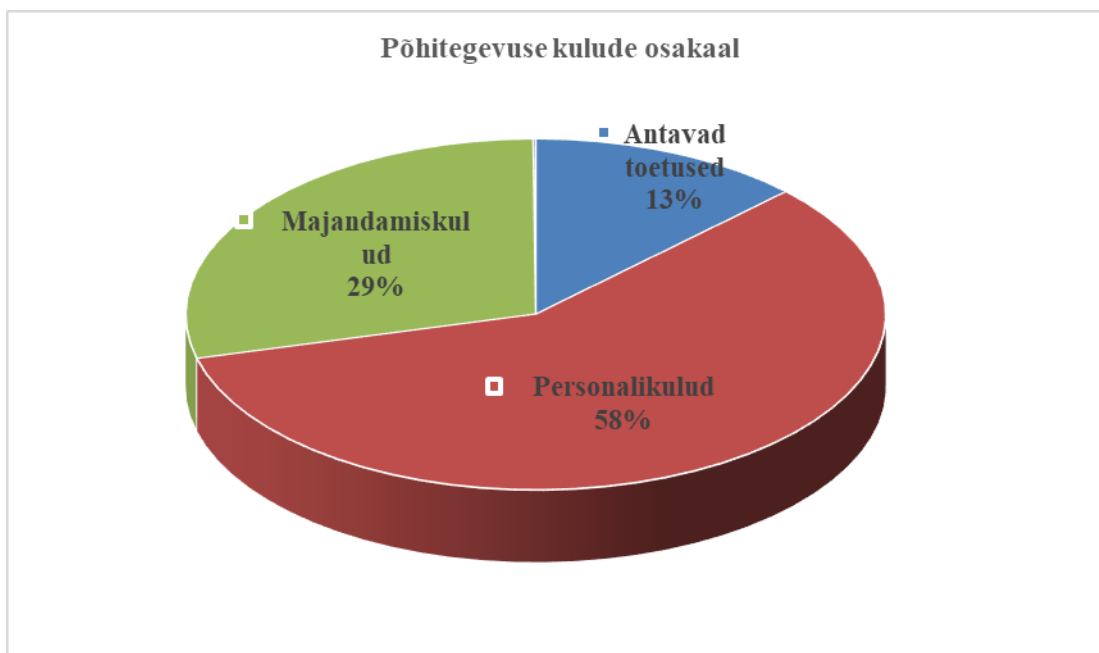
Toetusfond suureneb aastate lõikes ca 3%, tasandusfond mõnevõrra vähem

Tõrva valla eelarvesse laekuvate toetuste prognoos 2024-2029

	2024 tegelik	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos
Saadavad toetused tegevuskuludeks	4 938 001	4 778 063	4 890 000	4 90 000	5 103 000	5 180 000
sh tasandusfond	1 420 614	1 466 269	1 500 000	1 510 000	1 510 000	1 500 000
sh toetusfond	2 961 535	2 903 950	2 990 000	3 080 000	3 173 000	3 260 000
sh muud toetused tegevuskuludeks	555 852	407 844	400 000	400 000	420 000	420 000

3. KULUDE ÜLEVAADE JA PROGNOOS

Põhitegevuse kulud liigitatakse järgmiselt: antavad toetused (sh sotsiaaltoetused), personalikulud, majandamiskulud ja muud kulud.



Joonis 5. Tõrva valla põhitegevuse kulude struktuur

Tõrva valla põhitegevuse kulude prognoos 2025-2029

Kulude eelarves toetustena käsitletakse **sotsiaaltoetuseks ja muude tegevuste toetuseks** antavaid summasid. 77% antavatest toetustest moodustavad sotsiaalvaldkonna toetused ning 23% on toetused kultuuri ja hariduse valdkonnas tegutsevatele asutustele ning isikutele.

Personalikulude prognoosimisel on arvestatud palgakulude kasvuks keskmiselt 4% aastas. Vähesel määral saaks töötasude tõusu teha nõ efektiivsuse arvelt, vaadates üle personali struktuuri. Personalikulud moodustavad eelarvestrateegia perioodil ca 59% põhitegevuse kuludest.

Majandamiskulud moodustavad põhitegevuse kulude eelarvest ca 29%. Aastatel 2026-2029 on prognoositud eelarvestrateegias majandamiskulud 4 aasta jooksul väikse tõusuga – ca 3% aastas.

Põhitegevuse kulude prognoosimisel on aluseks võetud riigi 2025.a. suvinemajandusprognoos.

	2024 tegelik	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos
Põhitegevuse kulud kokku	10 783 891	11 387 608	11 905 000	12 475 000	12 845 000	13 235 000
Antavad toetused	1 411 229	1 449 472	1 550 000	1 600 000	1 600 000	1 600 000
Muud tegevuskulud	9 372 662	9 938 136	10 550 000	10 875 000	11 245 000	11 635 000
sh personalikulud	6 216 242	6 594 402	6 890 000	7 270 000	7 530 000	7 810 000
sh majandamiskulud	3 150 956	3 323 734	3 450 000	3 590 000	3 700 000	3 810 000
sh muud kulud	5 454	20 000	15 000	15 000	15 000	15 000

4. PÕHITEGEVUSE TULEMI PROGNOOS

Põhitegevuse tulem (põhitegevuse tulude ja kulude vahe) on eelarvestrateegia prognoositavatel aastatel positiivne. Positiivne tulem peaks ära katma vähemalt olemasolevate laenu teenindamise kulud, alates 2027.a. vähemalt intressikulud.

Tõrva valla põhitegevuse tulemi prognoos 2024-2028

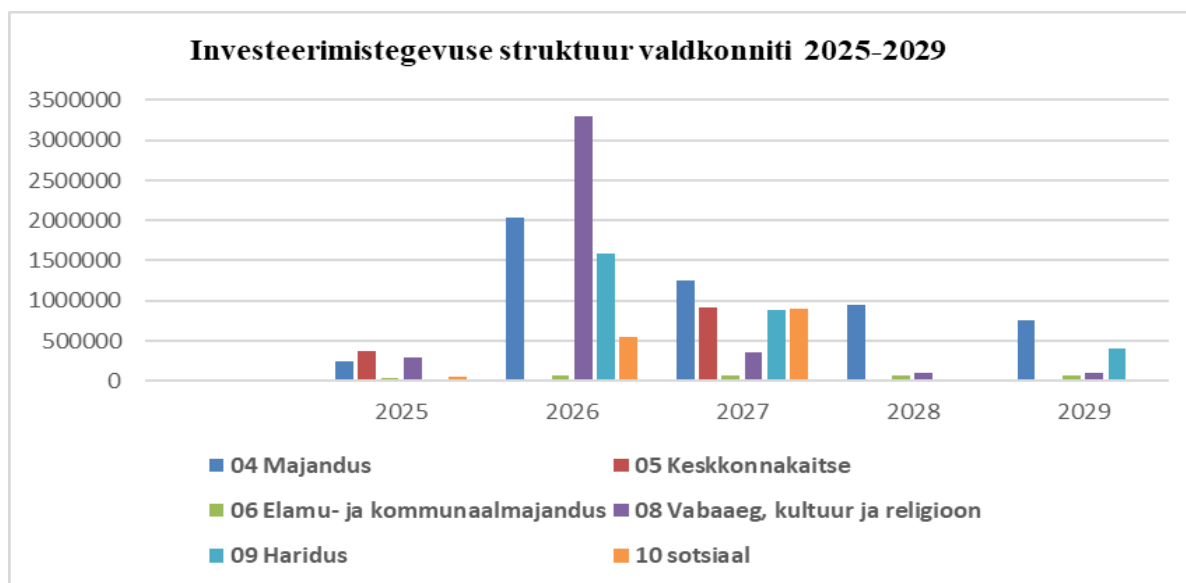
	2024 tegelik	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos
Põhitegevuse tulud kokku	11 898 281	12 279 563	12 825 250	13 141 500	13 689 500	14 131 500
Põhitegevuse kulud kokku	10 783 891	11 387 608	11 905 000	12 475 000	12 845 000	13 235 000
Põhitegevuse tulem	1 205 391	891 995	920 250	666 500	844 500	896 500
Finantskulud (-)	-248 341	-185 000	-190 000	-225 000	-222 000	-200 000
Laenu maksed (-)	-510 666	-530 000	-540 000	-570 000	-660 000	-700 000

5. INVESTEERIMISTEGEVUS

Investeeringustegevuse põhiosa moodustab põhivarade soetused, samuti valla poolt toetusena antavad summad sihtfinantseerimiseks (toetus põhivara soetuseks). Investeeringustegevuse kulud on ka finantskulud (laenude intressid).

Investeeringustegevuse prognoos 2025-2029

	2024 tegelik	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos
Investeeringustegevus kokku	-875 533	-903 275	-2 429 250	-1 777 750	-1 217 000	-1 190 000
Põhivara müük (+)	143 236	95 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Põhivara soetus (-)	-1 520 071	-1 000 000	-7 528 250	-4 389 250	-1 125 000	-1 320 000
<i>sh projektide omaosalus</i>	-612 639	-656 275	-2 309 250	-1 552 750	-1 045 000	-1 040 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	907 432	343 725	5 219 000	2 836 500	80 000	280 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-157 788	-157 000	-30 000	-100 000	-50 000	-50 000
Finantskulud (-)	-248 341	-185 000	-190 000	-225 000	-222 000	-200 000



Joonis 6. Investeeringustegevus valdkondade lõikes

Aastatel 2025-2029 Tõrva vallas kavandatavad suuremad investeeringud

	2025	2026	2027	2028	2029
Hajaasustuse investeeringud	65 000	65 000	65 000	65 000	60 000
sh toetuse arvelt	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	35 000	35 000	35 000	35 000	30 000
Helme ordulinnuse arendamine		910 000			
sh toetuse arvelt		765 500			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		144 500			
Helme kiriku ja linnuse varemete konserveerimine ja arendamine	40 000	79 250	65 000	65 000	65 000
sh toetuse arvelt	30 000	50 000	50 000	50 000	50 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	10 000	29 250	15 000	15 000	15 000
Kalmistu tänava parkla ja kõnnitee	0	0	70 000	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)			70 000		
Teede ja tänavate ehitus	110 000	140 000	160 000	170 000	180 000
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	110 000	140 000	160 000	170 000	180 000
Veski tn rekonstrueerimine	0	0	0	600 000	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)				600 000	
Vanamõisa elamurajooni infrastruktuuri rajamine (välisvalgus,sadevesi, teed)	74 000	0	100 000	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	74 000		100 000		
Regionaalse tervisespordikeskuste arendamine	60 000	60 000	40 000	0	0
sh toetuse arvelt	20 000	20 000	20 000		
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	40 000	40 000	20 000		
Vanamõisa järve hüppetorni ja rannaala rekonstrueerimine	334 000	0	103 750	0	0
sh toetuse arvelt	191 000		83 000		
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	143 000		20 750		
Tõrva Gümnaasiumi rekonstrueerimine	5 000	1 580 000	0	0	0
sh toetuse arvelt	0	1 112 000			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	5 000	468 000			
Tõrva Muusikakoolile ruumide kohandamine energiatõhusaks	0	0	885 000	0	0
sh toetuse arvelt			600 000		
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)			285 000		
Tõrva kinohoone rekonstrueerimine	0	400 000	120 000	0	0
sh toetuse arvelt		400 000	100 000		
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)			20 000		
Tõrva Kõrtsihoone arendamine meelelahutus- ja vabaajakeskuseks	65 000	2 334 000	0	0	0
sh toetuse arvelt	0	1 334 000			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	65 000	1 000 000			
Tõrva ekstreemspordiväljak	60 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt	20 000				
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	40 000				
Helme sotsiaalmaja edasiarendus	50 000	550 000	900 000	0	0
sh toetuse arvelt		500 000	700 000		

sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	50 000	50 000	200 000		
Helme tööstusala	20 000	775 000	775 000	0	0
sh toetuse arvelt		582 500	582 500		
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	20 000	192 500	192 500		
Tõrva kaarsilla lammutus ja ehitus	0	0	0	0	500 000
sh toetuse arvelt					200 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)					300 000
Raamatukogu kiirendi projekt	102 725	0	0	0	0
sh toetuse arvelt	52 725				
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	50 000				
Mänguväljakud Tõrva ja Helme	10 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	10 000				
Kogukonnakeskuste arendamine (Ritsu, Ala, Hummuli, Riidaja)	0	500 000	100 000	100 000	100 000
sh toetuse arvelt		400 000			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		100 000	100 000	100 000	100 000
Tõrva jäätmejaama ehitus	0	0	808 000	0	0
sh toetuse arvelt			646 000		
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)			162 000		
Riiska ja Ritsu multifunktsionaalsed mänguväljakud	0	75 000	75 000	0	0
sh toetuse arvelt		25 000	25 000		
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		50 000	50 000		
Gümnaasiumi parkla	0	0	0	0	400 000
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)					400 000
Jalgpalliväljak (noortekeskuse juures)	0	0	100 000	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)			100 000		
Tõrva linna purskkaev ja ideekonkurss	0	0	0	100 000	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)				100 000	
KOKKU	995 725	7 468 250	4 366 750	1 100 000	1 305 000
sh toetuse arvelt	343 725	5 219 000	2 836 500	80 000	280 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	652 000	2 249 250	1 530 250	1 020 000	1 025 000

6. FINANTSEERIMISTEGEVUS

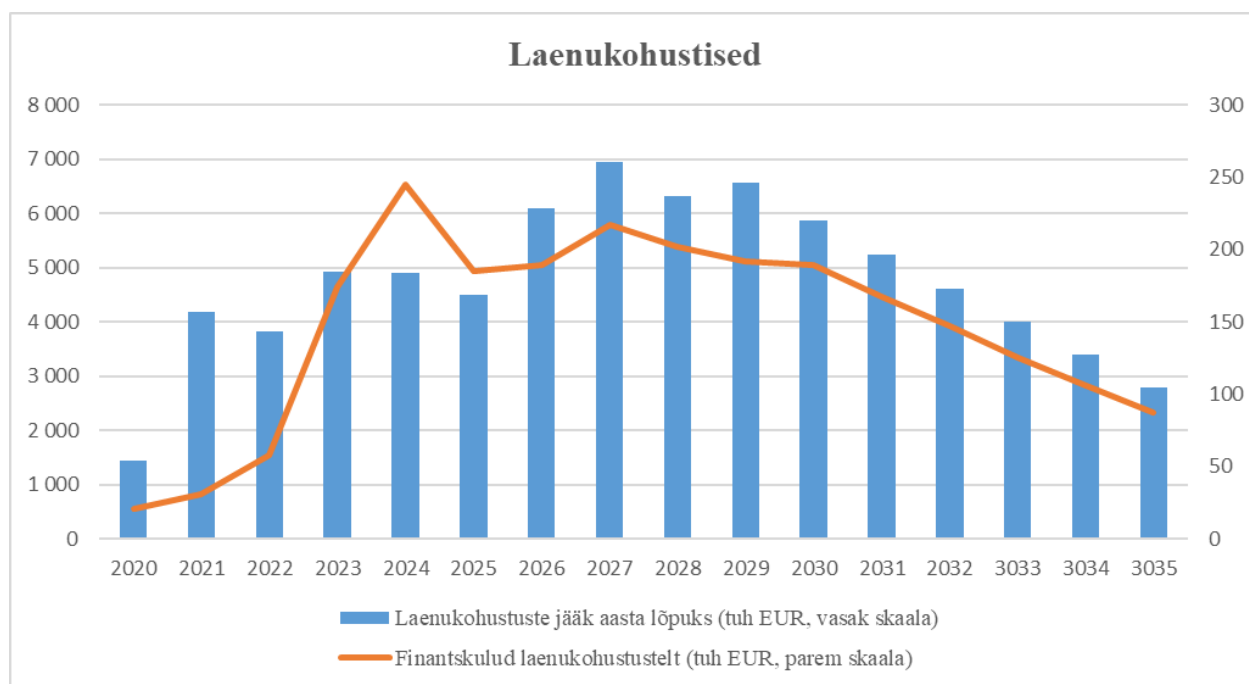
Finantseerimistegevusega tagatakse investeerimistegevuse rahastamine. Arvestama peab seda, et valla võlakkoormus hoitakse seadusega lubatud määral ja tagatakse olemasolevate maksekohustuste täitmine.

Tõrva valla finantseerimistegevuse prognoos 2026-2029

	2024 tegelik	2025 tegelik	2026 prognoos	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos
Finantseerimistegevus	-10 666	-337 000	1 560 000	910 000	320 000	293 000
Kohustiste võtmine (+)	500 000	193 000	2 100 000	1 480 000	980 000	993 500
Kohustiste tasumine (-)	-510 666	-530 000	-540 000	-570 000	-660 000	-700 000

Investeerimistegevuseks (kulude katmiseks) peab vald võtma laenu. Põhitegevuse tulemi arvelt saab katta laenu tagasimaksed, intresside tasumisi ja investeeringuid. 2026.aasta investeeringute katteks planeeritav laen on 2 100 tuh eurot. Suurimaks finantseerimise objektiks on Tõrva kõrtsihoone rekonstrueerimise tööd ja Tõrva Gümnaasiumi rekonstrueerimine.

Allpool olevas tabelis on välja toodud võimalik finantskulude prognoos.



Joonis 7. Tõrva valla laenukoormus ja prognoos 2020-2035 (sh võetava laenu prognoos kuni 2029.aastani)

7. SÕLTUVATE ÜKSUSTE FINANTSTEGEVUSE ÜLEVAADE JA PROGNOOS

Eelarvestrateegia koostamisel on arvestatud Tõrva valla sõltuvate üksustena AS Tõrva Tervisekeskus ja OÜ Tõrva Veejõud finantsnäitajaid.

AS Tõrva Tervisekeskus peamiseks teenuse osutamise liigiks on tervishoiualaste teenuste osutamine (koolitervishoid, ambulatoorne hooldusravi ning radioloogiateenuse osutamine) ja hooldusteenuse osutamine. Samuti saab OÜ Tõrva Tervisekeskus renditulu ruumide väljaüürimisest.

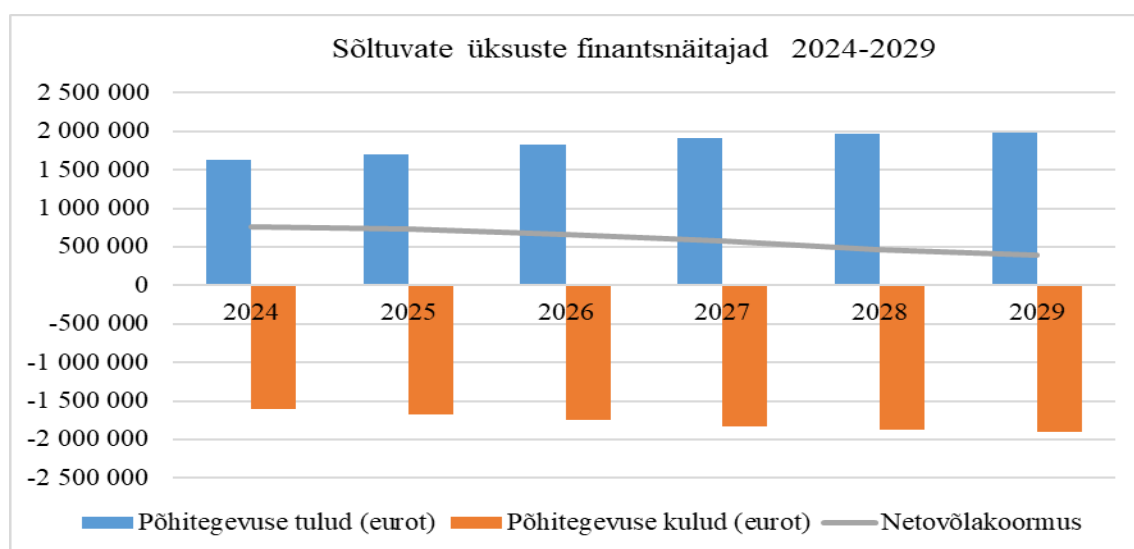
AS Tõrva Tervisekeskus põhitegevuse tulude ja kulude prognoos 2025-2029

OÜ Tõrva Tervisekeskus	2024 tegelik	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos
Põhitegevuse tulud kokku	1 178 376	1 250 900	1 343 000	1 432 000	1 474 000	1 490 000
Põhitegevuse kulud kokku	1 126 805	1 219 470	1 300 000	1 380 000	1 420 000	1 450 000
Võlakohustus aastalõpu seisuga	665 000	618 333	571 673	625 013	478 353	431 693

OÜ Tõrva Veejõud tegevusalaks on vee- ja kanalisatsiooniteenuse osutamine Tõrva vallas.

OÜ Tõrva Veejõud põhitegevuse tulude ja kulude prognoos 2025-2029

OÜ Tõrva Veejõud	2024 tegelik	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos
Põhitegevuse tulud kokku	449 163	450 000	480 000	480 000	500 000	500 000
Põhitegevuse kulud kokku	482 742	452 500	450 000	450 000	450 000	450 000
Võlakohustus aastalõpu seisuga	250 000	200 000	150 000	100 000	50 000	0



Joonis 8. Sõltuvate üksuste finantsnäitajate prognoos 2025-2029

8. FINANTSDISTSIPLIIN

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsdistsipliini hinnatakse eelkõige järgmise kahe näitaja alusel:

- **põhitegevuse tulem**, mis peab olema vähemalt 0 või positiivne;

Tõrva valla põhitegevuse tulemi prognoos 2025-2029

	2024 tegelik	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos
Põhitegevuse tulud kokku	11 898 281	12 279 563	12 825 250	13 141 500	13 689 500	14 131 500
Põhitegevuse kulud kokku	10 783 891	11 387 608	11 905 000	12 475 000	12 845 000	13 235 000
Põhitegevuse tulem	1 205 391	891 995	920 250	666 500	844 500	896 500

- **netovõlakoormus**, mis ei tohi olla suurem kui põhitegevuse tulude ja kulude kuuekordne vahe. Kui see on väiksem kui 60 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võib netovõlakoormus ulatuda 60 protsendini vastava eelarveaasta põhitegevuse tuludest. 2020. aastal tehti kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse muudatus, millega suurendatakse ajutiselt kohalike omavalitsuste üksuste netovõlakoormuse ülempiiri. 2024.a lõpuni võib kohaliku omavalitsuse üksuse netovõlakoormus aruandeaasta lõpul ulatuda 80%-ni. Järgnevatel aastatel hakkab see vähenema 5% võrra.

Tõrva valla netovõlakoormuse prognoos 2025-2029

	2025 eeldatav	2026 prognoos	2027 prognoos	2028 prognoos	2029 prognoos
Netovõlakoormus (eurodes)	4 454 310	5 963 310	7 074 560	7 447 060	7 740 560
Netovõlakoormus (%)	36,3%	46,9%	53,8%	54,4%	54,8%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	9 209 672	8 891 050	8 541 975	8 213 700	8 478 900
Netovõlakoormuse individuaalne ülemmäär (%)	75,0%	70,0%	65,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	4 755 362	2 927 740	1 467 415	766 640	738 340

9. EELARVESTRATEEGIA TÄITMISEGA SEOTUD RISKID JA NENDE MAANDAMINE

Tõrva valla eelarvestrateegia elluviimisega kaasnevad riskid on valla sise- või väliskeskkonnast tulenevate asjaolude arengud, mis võivad märkimisväärselt mõjutada visiooni ja eesmärkide saavutamist ning selle tarvis investeeringute rahastamise edukat elluviimist.

Olulisemad riskid, mille maandamisele tuleb tähelepanu pöörata on järgmised **majanduslikud riskid**.

Majanduskasvu aeglustumine, töökohtade arvu vähenemine ja tööpuuduse suurenemine, mille tagajärjel laekumised vallaeelarvesse jäävad kavandatud väiksemaks ning toimetulekuks osutatavat rahalist abi napib. Vallaeelarvesse alalaekumise tulemusena võib osa arengukavas planeeritud töid rahapuudusel lükkuda ajaliselt edasi või tuleb nende täitmiseks leida doonoritelt täiendavaid rahalisi vahendeid. Riiklikest vahenditest ja Euroopa Liidu struktuurifondidest toetus kavandatud mahus jääb projektide rahastamise tõttu saamata, mistõttu investeeringute loetelus tuleb teha muutusi. Ühe-aastase eelarve koostamise piiratus ja valla nelja aasta eelarvestrateegiast mittekinnipidamine viivad ümberkorraldusteni kavandatus. Teenuste/toodete hinnatõus, mille tulemusena kavandatud tööde läbiviimiseks sisendid kallinevad ei võimalda projekte õigeaegselt ellu viia. Keskvalitsus eirab kohalike omavalitsuste finantsautonoomiat, kehtestades kohustusi, mis ei ole ressurssidega kaetud.

Võimalikud lahendid riskide maandamiseks:

- konservatiivse eelarvestrateegia elluviimine, paindlik finantsjuhtimine;
- projektitaotluste põhjalik ettevalmistamine ja nende järjekindel esitamine kaasfinantseerimise saamiseks riigieelarvest ja Euroopa Liidu struktuurivahenditest, projektide koostamise ja juhtimise võimekuse kasvatamine;
- selgitustöö, et vallas elavad inimesed registreeriks ennast rahvastikuregistris, mis suurendab üksikisiku tulumaksu laekumist vallaeelarvesse ja suurendab võimalusi investeerinuteks;
- vallavara ja teiste ressursside säästlik kasutamine, konservatiivse rahastamispoliitika viljelemine ja reserve seadmine;
- valla osutatavatelt teenustelt saadava omatulu suurendamine ja selle suunamine investeeringuteks;
- erinevate finantseerijate kaasamine projektide rahastamisse, usaldusväärsete ja asjatundlike partneritega koostöö tööde teostamiseks ning teenuste osutamiseks;
- panustada eelkõige kohalikele omavalitustele seadusega sätestatud kohustuste täitmisele;
- investeeringute tegemisel kalkuleerida eelnevalt nende tulevikus kaasnevate püsikulude rahastamise vajadust ja võimekust.

LISA 1 Tõrva valla eelarvestrateegia 2025-2029

Tõrva Vallavalitsus	2024 täitmine	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
----------------------------	--------------------------	---------------------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------

Põhitegevuse tulud kokku	11 989 281	12 279 563	12 825 250	13 141 500	13 689 500	14 131 500
Maksutulud	6 569 668	7 031 500	7 455 250	7 631 500	7 991 500	8 341 500
sh tulumaks	6 240 110	6 600 000	7 023 750	7 200 000	7 560 000	7 910 000
sh maamaks	328 023	430 000	430 000	430 000	430 000	430 000
sh muud maksutulud	1 534	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Tulud kaupade ja teenuste müügist	441 179	440 000	450 000	490 000	565 000	580 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	4 938 001	4 778 063	4 890 000	4 990 000	5 103 000	5 180 000
sh tasandusfond	1 420 614	1 466 269	1 500 000	1 510 000	1 510 000	1 500 000
sh toetusfond	2 961 535	2 903 950	2 990 000	3 080 000	3 173 000	3 260 000
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	555 852	407 844	400 000	400 000	420 000	420 000
Muud tegevustulud	40 434	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Põhitegevuse kulud kokku	10 783 891	11 387 608	11 905 000	12 475 000	12 845 000	13 235 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	1 411 229	1 449 472	1 550 000	1 600 000	1 600 000	1 600 000
Muud tegevuskulud	9 372 662	9 938 136	10 355 000	10 875 000	11 245 000	11 635 000
sh personalikulud	6 216 242	6 594 402	6 890 000	7 270 000	7 530 000	7 810 000
sh majandamiskulud	3 150 956	3 323 734	3 450 000	3 590 000	3 700 000	3 810 000
sh muud kulud	5 464	20 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Põhitegevuse tulem	1 205 391	891 955	920 250	666 500	844 500	896 500
Investeeringistegevus kokku	-875 533	-903 275	-2 429 250	-1 777 750	-1 217 000	-1 190 000
Põhivara müük (+)	143 236	95 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Põhivara soetus (-)	-1 520 071	-1 000 000	-7 528 250	-4 389 250	-1 125 000	-1 320 000
sh projektide omaosalus	-612 639	-656 275	-2 309 250	-1 552 750	-1 045 000	-1 040 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	907 432	343 725	5 219 000	2 836 500	80 000	280 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-157 788	-157 000	-30 000	-100 000	-50 000	-50 000
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	0	0				
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	0	0				
Tagasilaekuvad laenud (+)	0	0				
Antavad laenud (-)	0	0				
Finantstulud (+)	0	0				
Finantskulud (-)	-248 341	-185 000	-190 000	-225 000	-222 000	-200 000
Eelarve tulem	329 858	-11 320	-1 509 000	-1 111 250	-372 500	-293 500
Finantseerimistegevus	-10 666	-337 000	1 560 000	910 000	320 000	293 500
Kohustiste võtmine (+)	500 000	193 000	2 100 000	1 480 000	980 000	993 500
Kohustiste tasumine (-)	-510 666	-530 000	-540 000	-570 000	-660 000	-700 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	404 658	-256 000	51 000	-201 250	-52 500	0
Nõuete ja kohustiste saldode muutus kokku (+ /-)	85 466	92 320	0	0	0	0
sh nõuete muutus (- suurenemine/ + vähenemine)						
sh kohustiste muutus (+ suurenemine/ - vähenemine)						
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	460 267	204 267	255 267	54 017	1 517	1 517
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	4 995 578	4 658 578	6 218 578	7 128 578	7 448 578	7 742 078
sh kohustised, mille võrra võib ületada netovõlakooormuse piirmäära	0	0				
Netovõlakooormus (eurodes)	4 535 310	4 454 310	5 963 310	7 074 560	7 447 060	7 740 560
Netovõlakooormus (%)	37,8%	36,3%	46,9%	53,8%	54,4%	54,8%
Netovõlakooormuse ülemmäär (eurodes)	11 989 281	9 209 672	8 891 050	8 541 975	8 213 700	8 478 900
Netovõlakooormuse individuaalne ülemmäär (%)	100,0%	75,0%	70,0%	65,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakooormus (eurodes)	7 453 971	4 755 362	2 927 740	1 467 415	766 640	738 340

Põhitegevuse tulude muutus	-	2%	3%	3%	4%	3%
Põhitegevuse kulude muutus	-	6%	5%	5%	3%	3%
Omafinantseerimise võimekuse näitaja	1,11	1,08	1,07	1,05	1,07	1,07

LISA 2 Tõrva valla sõltuvate üksuste eelarvestrategia 2025-2029

OÜ Tõrva Veejõud	2024 täitmine	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	449 163	450 000	480 000	480 000	500 000	500 000
Põhitegevuse kulud kokku (+)	482 742	452 500	450 000	450 000	450 000	450 000
Põhitegevuse tulem	-33 579	-2 500	30 000	30 000	50 000	50 000
Investeermistegevus kokku (+/-)						
Eelarve tulem	-33 579	-2 500	30 000	30 000	50 000	50 000
Finantseerimistegevus (-/+)	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-83 579	-52 500	-20 000	-20 000		
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)						
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	105 087	52 587	32 587	12 587	12 587	12 587
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	250 000	200 000	150 000	100 000	50 000	0
Netovõlakoormus (eurodes)	144 913	147 413	117 413	87 413	37 413	0
Netovõlakoormus (%)	32,3%	32,8%	24,5%	18,2%	7,5%	0,0%
AS Tõrva Tervisekeskus	2024 täitmine	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	1 178 376	1 250 900	1 343 000	1 432 000	1 474 000	1 490 000
Põhitegevuse kulud kokku (+)	1 126 805	1 219 470	1 300 000	1 380 000	1 420 000	1 450 000
Põhitegevuse tulem	51 571	31 430	43 000	52 000	54 000	40 000
Investeermistegevus kokku (+/-)	52 000					
Eelarve tulem	103 571	31 430	43 000	52 000	54 000	40 000
Finantseerimistegevus (-/+)	-35 000	-46 667	-46 660	-46 660	-46 660	-46 660
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-247 086	-15 237	-3 660	5 340	7 340	-6 660
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+/-)	-315 657					
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	50 215	34 978	31 318	36 658	43 998	37 338
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	665 000	618 333	571 673	525 013	478 353	431 693
Netovõlakoormus (eurodes)	614 785	583 355	540 355	488 355	434 355	394 355
Netovõlakoormus (%)	52,2%	46,6%	40,2%	34,1%	29,5%	26,5%

LISA 3 Arvestusüksuse eelarvestrateegia 2025-2029

Tõrva valla konsolideerimisgrupp	2024 täitmine	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	13 616 820	13 980 463	14 524 500	15 053 500	15 663 500	16 121 500
Põhitegevuse kulud kokku	12 393 438	13 059 578	13 655 000	14 305 000	14 715 000	15 135 000
<i>sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed</i>	0	0	0	0	0	0
Põhitegevuse tulem	1 223 383	920 885	869 500	748 500	948 500	986 500
Investeeringimistegevus kokku	-823 533	-903 275	-2 305 500	-1 777 750	-1 217 000	-1 190 000
Eelarve tulem	399 850	17 610	-1 436 000	-1 029 250	-268 500	-203 500
Finantseerimistegevus	-95 666	-433 667	1 463 340	813 340	223 340	196 840
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	73 993	-323 737	27 340	-215 910	-45 160	-6 660
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	-230 191	92 320	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	615 569	291 832	319 172	103 262	58 102	51 442
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	5 910 578	5 476 911	6 940 251	7 753 591	7 976 931	8 173 771
<i>sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)</i>	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	5 295 008	5 185 078	6 621 078	7 650 328	7 918 828	8 122 328
Netovõlakoormus (%)	38,9%	37,1%	45,6%	50,8%	50,6%	50,4%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	12 233 827	10 485 347	10 167 150	9 784 775	9 398 100	9 672 900
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	89,8%	75,0%	70,0%	65,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	6 938 818	5 300 269	3 546 072	2 134 447	1 479 272	1 550 572